

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jacobi Sadoleti Card. Et Episcopi Carpentoractensis Viri
Disertissimi, Opera quæ exstant omnia**

Sadoleto, Jacopo

[Francofurti], 1607

XIII. Iacob. Sadolet. Card. Pavlo III. Pont. Max. S.P.D.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69244](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69244)

XIII.

IACOB. SADOLET. CARD. PAVLO III.

Pont. Max. S. P. D.

Non cupienti mihi accedere ad sanctitatem tuam, coramq[ue]
 illi dolorem meum declarare, quem ex eius domestico mo-
 rore & incommodo accepissem, qui presertim etiam ad me ipsum
 meos, propter eximias praestantissimę illius sceminae virtutes,
 meamq[ue] in illam & eius liberos obseruantiam, beneuolentiam,
 que pertinere: cum hoc ita esset responsum, nolle sanctitatem
 tuam silentium & cogitationes suas interpellari: visum tamen
 non alienum est, hoc quicquid esset mei sensus & animi, ad ipsam
 scribere, & quod praesens non potui, id per literas efficere: vt ho-
 minit amantissimi, & tuae sanctitati deditissimi officio aliquo
 frangeret. Quaque hoc ipsum imprimis mihi dubitandum ef-
 se video: vtrum iacturiam tuam lenire verbis, an constantia e-
 ntillem animiq[ue] virtuti gratulari debeam. Cum enim amissa tali
 filia, qualem tot & tam eximius ornamentis praeditam, virtutis,
 ingenij humanitatis, prudentiae, nostra nos alteram extulisset q[ue]
 ramos besterno die sanctitatem tuam maximo dolore affectam,
 & prope afflictam esse arbitrareretur, essetque ei tunc diuina res
 facienda in illa tanto vulnere rerat data, in conspectu omni-
 bus sese dedit, obiitque ea, quae ad religionem & summum Deum
 pertinebant: neque eorum colloquia, qui ab ea aliquid pete-
 bant, deuitavit. Talem deniq[ue] se omnibus in rebus praestitit, vo-
 ce, vultu, sermone animiq[ue] firmitate, vt miraremur cuncti, mu-
 tuosq[ue] inter nos quareremus, quoniam telum illud abiisset, quod
 tam valde immisillum in tuum pectus a fortuna videbatur. Sed
 profecto res ita se habet, vt nullam sit munimentu nec animi, nec
 corporis, sapientia praestantius: qua sanctitas tua complures iam
 annos socia, & adiutrice consiliorum actionumq[ue] suarum o-
 mnium cum sit vita, non est quod vereamur, ne huius nouo vulne-
 ri & dolori carissima amisse filiae cedat illa atque succumbat.
 Quod si tamen, quae est & natura nostrae infirmitas, & humana-
 rum reru varietas, altius fortasse in animo tuo iste insedit dolor,
 quam vt facile possit vel ratione comprimi, vel ea, quam adhibe-
 re in omnibus rebus soles, sapientia tolli: putauit mihi esse faci-
 tandum; non vt te quidem docerem ea, quae melius multo ipse
 nosti, quam quisquam nostrum, nos omnes homines esse: ea con-
 ditioe natos, vt nullo habito delectu vel gratis, vel generis, vel
 fortunae, in quemuis nostrum liberam habeat mors ipsa potesta-
 tas: neque in re quae certa sit, de incerti temporis euentu quari-
 tas oportere: sed fortę maturius quae expectaremus, accidit nobis
 id

id quod casurum omnino sciebamus. Cum in hoc præcipuo prudentiæ maxima inest, ut ad ea quæ incerta sunt, munus præparet, in rebus autem certis, natura, non prudentia, dominatum. Non, inquam, ut hæc & his similia multa commorem: quæ sanctitati tuæ & longo usu, & doctrina notissima sunt: sed ut tibi redigerem in memoriam, quæ nunc maxime fiunt, quæ aguntur, quæ premunt, hæc à me opera, coniuncto officio, meaque in sanctitatem tuam pietati est suscepta: si fortis nimis tuus luctu impeditus, minus hæc nunc animadvertere. Quod tamen in tanta tua sapientia, tantaque animi virtute, nimè est credibile. Sed tamen in hac orbis terræ perturbata cum alienatis torrentibus, infensis multis regibus, dissenso de rebus divinis & humanis ubique ferè gentium excitata, commota, spes tota rerum meliorum in vnius sanctitatis tue auctoritate, prudentia, consilioque reposita sit: non deceat præteritalem animum, qui maximis vulneribus Christianæ Reipublice tendendis atque sanandis, Dei hominumque consensu idoneum præficeretur iudicatus sit, parvis ipsum ictibus fortune commoveri: & in quo Pontifice gravitas, & temperantia, & rerum omnium moderatio, sedem ac domicilium constituisse vita est: in eadem vulgares hæc & quotidianas animi imbecillitates, non esse quidem (non enim nec veritas, nec mea vnumquam opinio hoc verbo assensura est) sed tamen tanquam insit, ab ignavia rerum commemorari. Quæ quidem commemoratio mihi sicquam molesta est. Siue enim magno dolore (ut nonnulli poterant) afficiare, non possum non propemodum æquè atque pro mea in te propensissima voluntate, & in illam mortuam inuolentia dolere. Siue hoc ut cætera, moderatè agas, & peroras: molestum tamen mihi est, summi Pontificis virtutem linguaremque animi magnitudinem in aliam ac debeat partem imperitis accipi. Sed ego, si rectè noui, (ut mihi quidem videtur) quæ sit mens tua, quæ totius vitæ ratio, quæ cura tuende feruendaque gravitatis: & cum considero te optime nosse, quid expectetur, qui sit in te oculorum animorumque nostrorum objectus, quam omnia à nutu tuo & arbitrio pendant nullo modo dubito, quin posteaquam nature & amoris exiguum quid desideris, tantum videlicet, quantum & humanitas postulat, & ipsa sine sapientia nequit reculare, ad pristinam tuam animi magnitudinem reuersurus: & omnis his omnibus, quæ populi animorumque liber hominum communia, ad id quod in te est singulare & proprium nempe orbis terræ, & Christiani generis tutelam, regimen, procuracionem, celeriter rediturus sis. Cum præferam illi, quam lugemus omnes, nihil enenerit triste nec acerbum. Quæ virtute illa inter nos versata est, cum & gratiam qua plurimum valebit

vellet, & ingenium quo admirabili erat prædita, & opes qui-
bus regere florebat, ad subsidium impotentium, ad tutelam vi-
vorum, & pupillorum, ad gratificationem omnium qui ad eius
opem acceperunt, semper omnes conherterit at-
que adhibuerit: eadem virtute sibi ad æternam fructandam beati-
tudinem manuerit viam: & velut de domo in meliorem domum,
de terra in cælum, De illam clementia excipiente, migraverit
in cælum, quod fobole filiorum relicta, quam nostrum omnium
fuerit, atque opinio, ipsorum autem nota iam atque perfecta in
placitoque excellens atque eximia virtus, tali dignos matre, tibi a-
no suo in cælum, nobis omnibus grator & venerabiles reddidit.
Quæ omnia Pater sancte tibi debent esse solatia doloris, firma-
menta animi, in monumenta diuine erga te indulgentiæ & bonita-
tis, rectius hæc sanctitas tua meminerit, suisque cogitationibus pro-
posuerit, referat se ad suam vererem atque perpetuam firmitatem
animi, constantiam, quemadmodum & nos precamur, & rei-
publice temporibus imprimis requirunt & postulant. Vale. Roma,
VII. Calend. Junij, M. D. XLV.

XIV.

JACOB. SADOL. S. R. E. CARD. PAVLO
III. Pont. Maximo S. P. D.

Quia multa sunt indicia diuinæ erga sanctitatem tuam bene-
dicentis, summaque liberalitatis: tum nullum est præstantia-
rum, quam quod eodem dono nunc Deus propagationem familia-
rum & publicam pacem ac tranquillitatem est complexus. Ge-
minum enim pronepotibus ex summi Imperatoris filia, & nepote
tuoiniorem nobis editis: addidit ille quidem decus generi, or-
natumque familiae, subsidium nomini, cuius recens hic partus
perpetuam quandam denuntiat: sed in tanto priuato sancti-
tatis commodo, illa etiam maior in ipso animo lætitia indi-
cet, quod omnibus iam suspitionibus penitus elisis, quæ nos fo-
licentis aliquandiu habuerunt, communi Italiae paci & ocio a
Deo est consultam. Duorum enim maximorum principum lin-
guine in vnum genus, vnamque prolem deriuato, atque confuso,
animos quoque eorundem in vnum sensum confluere necesse est.
Qui sentias, si tuæ sanctitatis consilia valebunt, sicut certe valent
in sano, ad tranquillitatem publicam, ad quietem Italiae, ad consoli-
dationem pacis, cuius ipsa tutrix semper fuit, sine dubio spem
habet. Quare agimus quidem gratias præpotenti Deo, qui a hoc
tempore, & tam eximio dono est profectus. Facit enim magna
fiduciam tuam obseruantia, ut nihil tibi prosperum & fortunatum
accidat, cuius non sum ego particeps. Sed agnus etiam ob-

V

C. 111